L. évfolyam, 2026/4. szám

kaktuszgyujtok.hu

Kaktusz-Világ

1971

Magyar Kaktuszgyűjtők Országos Egyesülete
Kaktusz-Világ
50.
évfolyam

A Magyar Kaktuszgyűjtők Országos Egyesületének magazinja

1971

Kaktusz-Világ
50.
évfolyam
Magyar Kaktuszgyűjtők Országos Egyesülete

A
Magyar Kaktuszgyűjtők
Országos Egyesületének
magazinja

ISSN 0209-9152

Megjelenik évente 4 alkalommal, 280 példányban.

Felelős kiadó:

- Magyar Kaktuszgyűjtők Országos Egyesülete, 2220 Vecsés, Halmi u. 13., kaktuszgyujtok.hu
  Az MKOE tagdíja 2026. évre: 8 000 Ft
  A lapot az egyesület tagjai térítésmentesen kapják.

A szerkesztőbizottság tagjai:

Főszerkesztő:

- Jokhel Csaba, Érd, jokhelcsaba@gmail.com

Szakmai lektor:

- Dr. habil. Solti Ádám, Budapest, dr.solti.adam@gmail.com
- Papp László, botanikus, a Debreceni Egyetem Botanikus Kert nyugalmazott igazgatója, papp.laszlo58ario@gmail.com

A Közleményeket, a címlapot és a hátlapot szerkeszti:

- Dr. Gyúró Zoltán, Budapest, dr.gyuro.zoltan@gmail.com

Német nyelvű szakfordító:

- Jónás Mónika, Gyál, fehernyirfa@fehernyirfa.hu

Cseh nyelvű szakfordító:

- Mottajcsek Péter, Stúrovo, Szlovákia, mopekaktusz@gmail.com

Szerkesztők:

- Kollár Krisztián, Szirmabesenyő, kollarkr@gmail.com
- Sasvári Ákos, Budapest, sasvari.akos1@gmail.com
- Tóth Lívia, Kazincbarcika, liviatoth0814@gmail.com
- Varga Zoltán, Budapest, vargazolee@gmail.com

Kiadványterjesztő:

- Rigerszki Zoltán, Kazincbarcika, +36-30-488-4096, +36-48-411-397, zoltanrigerszki@gmail.com
  A korábbi évfolyamok számai megrendelhetők a kiadványterjesztőnél.

Nyomdai előkészítés:

- Bíbor Kiadó, Miskolc

Nyomdai munkák:

- Érdi Rózsa Nyomda Kft., Érd

A lapban megjelenő írások nem minden esetben tükrözik a szerkesztőbizottság saját álláspontját!

© A megjelent anyagok átvételével és másolásával kapcsolatban minden jog fenntartva!

A címlapon:

A termésekkel díszített *Pachycereus pringlei* a mallorcai Botanicactus kertjében.

A hátlapon:

Ritkán a hajtás csúcsán, a csúcsi osztódószövet (csúcsmerisztéma) sajátos fejlődésének eredményeképpen is megjelenhet virág az *Aporocactus flagelliformis*-nál

Tisztelt Olvasóink!

Rohamléptekkel telnek a hónapok, és ismét közeledik a karácsony, majd az új esztendő. A tél derekán már szinte hihetetlennek tűnik, hogy néhány hónapja még a 40 °C-os hőség elől menekültünk, és üvegházainkban igyekeztünk elviselhetőbb hőmérsékletet teremteni féltve őrzött kaktuszaink számára. De ideje visszatérnünk a jelenbe, és kezünkbe vennünk a Kaktusz-Világ idei negyedik, egyben utolsó számát. Nézzük hát, milyen érdekességekkel készültek szerzőink, és milyen növényeket mutatnak be nekünk ezúttal!

Már megszokhattuk, hogy a Kaktusz-Világból nem hiányozhat Mottajcsek Péter fordítása. Ezúttal Libor Kunte írása nyomán az *Aloidendron dichotomum* különleges világába kalauzol bennünket. Lukoczki Zoltán cikkeit is jól ismerhetjük, hiszen írásai rendszeresen megjelennek lapunkban. Most a „*Sulcorebutia canigueralii*-formák a gyűjteményemben” címmel indított sorozatát folytatja. Tóth Lívia is szorgalmasan küldi cikkeit szerkesztőségünknek: ezúttal egy remélhetőleg több részből álló sorozat első darabját olvashatjuk Elfeledett kultúrkaktuszok címmel.

A Botanikuskertek a Föld körül rovatunkban ezúttal egy igazán különleges helyszínt ismerhetünk meg Jokhel Csaba segítségével: a Mallorcán található, mintegy 150 000 négyzetméteres Botanicactus-t. Az *Echinocereus*-ok virágai a kaktuszvilág legszebbjei közé tartoznak – ezt Horváth Ferenc is jól tudja, aki saját gyűjteményének virágzó *Echinocereus fendleri* példányát mutatja be nekünk. A Romániai kaktuszgyűjtők című rovatunkban Mircea Crișan ezúttal Sorin Victor Copăcescu munkásságával ismertet meg bennünket.

Füleki József egy negyvenéves *Cephalocereus polylophus* példányról ír, amelyet korábban *Neobuxbaumia polylopha* néven ismertek. A cikket Jokhel Csaba közreműködésével készült fajismertető követi. Az Internoto-s munkatársaink írását Jónás Mónika fordította le számunkra; ebből az átültetés fontosságáról tudhatunk meg többet, amit Peter Krämer írt. Végül elérkeztünk A vicces kedvű evolúció című rovatunk harmadik részéhez, amelyben ismét különleges, olykor meghökkentő formájú pozsgásnövényeket ismerhetünk meg. A cikk szerzői Tóth Lívia, Papp László és Jokhel Csaba.

Jokhel Csaba főszerkesztő

Tartalom

Kaktusz-Világ L. évfolyam, 2026/4. szám

252 *Aloidendron dichotomum* (Masson) Klopper & G. F. Smith (Libor Kunte, fordítás: Mottajcsek Péter)

259 *Sulcorebutia canigueralii*-formák a gyűjteményemben 3.rész (Lukoczki Zoltán)

270 Elfeledett kultúrkaktuszok nyomában I. rész: *Aporocactus fagelliformis*, az ostorkaktusz, amely végigkísérte a kaktuszkultúrát (Tóth Lívia)

276 Botanikus kertek a Föld körül 7. rész: Botanicactus – Európa egyik legkülönlegesebb kaktuszkertje Mallorcán (Jokhel Csaba)

284 *Echinocereus fendleri* (Engelm.) Sencke ex Haage gyűjteményemben (Horváth Ferenc)

287 Romániai kaktuszgyűjtők: Sorin Victor Copăcescu – egy név, amelyet tisztelettel emlegetnek a romániai és európai kaktuszkedvelők (Mircea Crișan)

292 *Neobuxbaumia polylopha*-m, pontosabban *Cephalocereus polylophus*-om élete (Füleki József)

297 *Cephalocereus polylophus*, Mexikó sokbordás óriása (Jokhel Csaba)

300 Átültetés – macerás, de nagyon hasznos (Peter Krämer, fordította: Jónás Mónika)

303 Vicces kedvű evolúció 3. rész (Jokhel Csaba, Tóth Lívia, Papp László)

Közlemények

Ez tényleg fa, fel kell rá néznünk.
E faj ágainak elhelyezkedése alulnézetből

Aloidendron dichotomum

(Masson) Klopper & G. F. Smith

A botanikai taxonómia szemszögéből az *Aloidendron* nemzetség viszonylag fiatal, mivel nemrég lett megalapítva, mégpedig tizenegy évvel ezelőtt, 2013-ban. (az eredeti cikk 2024-ben jelent meg – a szerk.) Ezért lephet meg egyeseket, hogy a cikket kísérő képeken mégis az öreg, jól ismert *Aloë dichotoma* látható. Igen, ez így van – ugyanis a nagy, fa termetű *Aloë*-k külön lettek választva egy önálló nemzetségbe *Aloidendron* néven. Az egész, így megalapított nemzetség csupán hét elismert fajt számlál, és az *Aloidendron dichotomum* ezek egyike.

Sulcorebutia canigueralii-formák a gyűjteményemben 3.rész

A *Sulcorebutia* nemzetség legváltozékonyabb faja a *S. canigueralii*. Az ún. Korotkova-féle adatbázis a faj 68 szinonim nevét ismerteti, amelyeket korábban fajként, vagy azok alfajaként, változataként írtak le. Ebben a cikksorozatban ennek a fajnak a gyűjteményemben valaha fotózott formáit mutatom be részletesen. A *Sulcorebutia* nemzetség a mértékadó rendszerezők szerint ma már nem létezik, a korábban ide tartozó taxonokat a *Weingartia* nemzetségben sorolták át. Mi, gyűjtők, azonban továbbra is használjuk a *Sulcorebutia* nevet, ez alól magam sem vagyok kivétel, így írásomban is következetesen ezen a néven említem a bemutatásra kerülő növényeket.

***Sulcorebutia pulchra* (CÁRDENAS) DONALD 1971**

A fajt CÁRDENAS 1970-ben írta le *Rebutia pulchera* néven. Igaz, ekkor már 20 éve létezett a *Sulcorebutia* nemzetség, de – mint azt korábban, a nemzetség történeti összefoglalójában írtam – CÁRDENAS soha nem ismerte el ennek a nemzetségnek a létjogosultságát. A fajnévben pedig CÁRDENAS hibát vétett, mert a latin *pulcher 'gyönyörű'* szó nőneme nem *pulchera*, hanem *pulchra*.

DONALD alig egy évvel később átsorolta a taxont a *Sulcorebutia* nemzetségbe, még mindig a hibás fajnéven. Annak nem találtam nyomát, hogy a *pulchera* nevet ki és mikor javította végül *pulchra* formára.

***Sulcorebutia pulchra* HS 78 élénkbíbor virágszínnel. A baloldali képen látható példány két évvel később, napfényesebb teleltetés után, sötétebb hajtásszínnel a jobb oldalon (a felső növény *S. langeri* var. *albiflora*)**

Sulcorebutia pasopayana **virágzása 2011-ben**

***Sulcorebutia pasopayana*, az előzővel nem azonos példány virágzása 2016-ban**

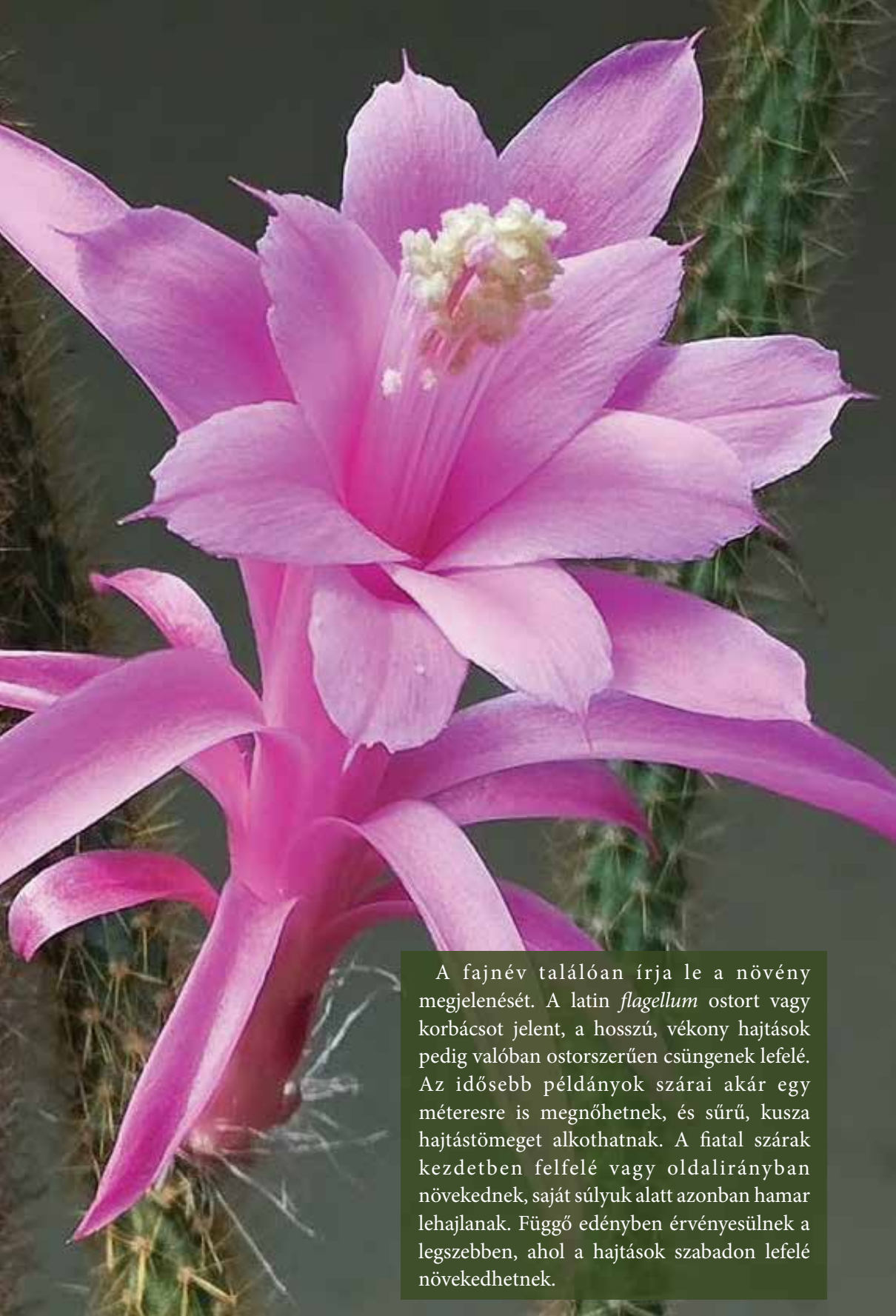
***Sulcorebutia pasopayana*, az előzőkkel nem azonos példány virágzása 2020-ban**

Elfeledett kultúrkaktuszok nyomában I. rész

Aporocactus fagelliformis, az ostorkaktusz, amely végigkísérte a kaktuszkultúrát

Vannak kaktuszok, amelyek ritkaságukkal, különös származási helyükkel vagy nehéz tarthatóságukkal hívják fel magukra a figyelmet. Mások ennél csendesebb utat járnak be. Hosszú időn keresztül jelen vannak a gyűjteményekben, könnyen szaporíthatók, nem igényelnek rendkívüli bánásmódot, ezért lassan annyira megszokottá válnak, hogy már alig vesszük észre őket. Az *Aporocactus* éppen ilyen növény. Nem tűnt el, és nem is vált valódi ritkasággá, mégis jóval kevesebb figyelmet kap annál, mint amit termesztéstörténete és különleges életmódja alapján megérdemelne.

A faj a botanikai névadás legrégebbi kaktuszai közé tartozik. Carl von Linné már 1753-ban leírta *Cactus* néven a *Species Plantarum* című munkájában. Charles Lemaire 1860-ban helyezte át az *Aporocactus* nemzetségbe. Később a *Disocactus* név is széles körben elterjedt, és számos kertészeti kiadványban, növényjegyzékben ma is ezen a néven találkozhatunk vele. A jelenlegi rendszertani adatbázisok sem teljesen egységesek. A Kew *Plants of the World Online* az *Aporocactus* nevet fogadja el, míg a *Royal Horticultural Society* továbbra is *Disocactus* néven tartja nyilván. A két név tehát ugyanazt a jól ismert növényt jelöli.

A fajnév találóan írja le a növény megjelenését. A latin *flagellum* ostort vagy korbácsot jelent, a hosszú, vékony hajtások pedig valóban ostorszerűen csüngenek lefelé. Az idősebb példányok szárai akár egy méteresre is megnőhetnek, és sűrű, kusza hajtástömeget alkothatnak. A fiatal szárak kezdetben felfelé vagy oldalirányban növekednek, saját súlyuk alatt azonban hamar lehajlanak. Függő edényben érvényesülnek a legszebben, ahol a hajtások szabadon lefelé növekedhetnek.

Botanikus kertek a Föld körül 7. rész

Botanicactus – Európa egyik legkülönlegesebb kaktuszkertje Mallorcán

Cikksorozatunk írói azt a célt tűzték ki maguk elé, hogy első körben hazai vagy európai botanikus kertek bemutatásával közelebb hozzák a kedves olvasókhoz azokat a kerteket, amelyekben nem csak kaktuszok, de egyéb pozsgás növények is helyet kapnak a gyűjteményben. Természetesen tisztában vagyunk azzal is, hogy ezekben a kertekben sok más, egyesek szerint érdekesebb, különlegesebb, nehezebben nevelhető növény is él, de mi, kaktuszgyűjtők, mégiscsak ezekre az általunk szeretett, tövises, vagy éppen tövistelen, szukkulens növényekre fókuszálunk jobban.

A mesterségesen kialakított dombról lenézve impozáns látványt nyújt a kert

Echinocereus fendleri (Engelm.) Sencke ex Haage gyűjteményemben

Virágzó
Echinocereus fendleri

Gyűjteményem mexikói szekciójának egy nagy virágú szépségét, az *Echinocereus fendleri*-t szeretném a *Kaktusz-Világ* olvasóival megismertetni. Kedvenceim a mexikói kaktuszfajok és *Tillandsia*-k. Gyűjteményem fő gerincét a *Turbinicarpus*-ok, *Astrophytum*-ok és *Ariocarpus*-ok teszik ki, de hogy teljes legyen e szép kaktuszország növénypalettája, a szakmai gyűjtemény mellé mindig próbáltam egyéb nemzetségek szép virágú, dekoratív fajait is beszerezni, így néhány nagyvirágú *Mammillaria* (Füleki József jóvoltából), *Echinocactus horizonthalonius*-klónok, *Echinocactus grusonii*-változatok és néhány *Echinocereus*-faj is helyet kapott a növényházamban.

Több mint tíz éve Fogarasi István gyűjteményéből egy sarj került hozzám *Echinocereus fendleri* néven, amely ma már nagy telepet képez, virágait az utóbbi két évben mutatta meg igazán, amik, meg kell hagyni, tényleg gyönyörűek. A nagy virág még tartóssággal is párosul: majd egy hétig díszíti a növényt.

Most erről a mexikói szépségről írnék röviden a kedves olvasónak: történetéről, elterjedéséről, kultiválásáról.

Romániai kaktuszgyűjtők

Sorin Victor COPĂCESCU

– egy név, amelyet tisztelettel emlegetnek a romániai és európai kaktuszkedvelők

Neobuxbaumia polylopha-m, pontosabban *Cephalocereus polylophus*-om élete

A közel negyven évesen virágzó *Cephalocereus polylophus*

A *Cephalocereus polylophus* magjai

1974-ben már nagyon érdekeltek a kaktuszok. Ekkor elhatároztam, hogy a *Mammillaria* nemzetséget fogom gyűjteni, de természetesen a többi nemzetség is foglalkoztatott. Ebben az időben tulajdonképpen minden kaktuszt összegyűjtöttem, amit csak elértem…

Szerencsém volt, mert kijutottam Tunéziába egy kis tavaszi munkára. Ekkor láttam egy, a ház tetejéig érő, comb vastagságú kaktuszt. Két termés volt a növényen, az egyik azonban olyan magasan, hogy azt semmiképpen nem érhettem el. Az arab tulajdonost kézzel-lábbal mutogatva próbáltam megkérni, hogy adja nekem az elérhető termést. Nem sokat értett ebből, nem igazán fogta fel, mit is szeretnék.

A tulajdonos nagy megrökönyödésére végül felléptem a kerítésre, és leszedtem a termést. Miután látta, mit csináltam, csak legyintett, hogy vihetem.

Sajnos a diára készült fotó azóta tönkrement, de hasonló magok voltak benne, mint a képen látható.

Még abban az évben elvetettem a magokat. Magvetésben akkor még nem voltam gyakorlott, ezért talán 15–20 szem kelt ki.

Cephalocereus polylophus
Mexikó sokbordás óriása

A mexikói kaktuszflóra egyik különleges képviselője a *Cephalocereus polylophus*, ismertebb nevén *Neobuxbaumia polylopha*, amely hatalmasra növő, oszlopszerű szárával és feltűnően sok bordájával hívja fel magára a figyelmet. Természetes élőhelyén a száraz, köves tájak jellegzetes növénye, kultúrában azonban elsősorban lassú fejlődése és rendkívül késői virágzása miatt számít különlegességnek.

A *Cephalocereus polylophus* valódi óriás: vadon élő példányai akár 16 méter magasra is megnőhetnek, törzsük átmérője pedig megközelítheti az 50 cm-t. Oszlopszerű szára rendszerint egyszerű, nem ágazik el, és normális körülmények között sarjakat sem fejleszt. A fiatal hajtások élénkzöldek, az idősebb szárrészek azonban fokozatosan szürkésebbé válnak.

Legfeltűnőbb tulajdonsága a bordák rendkívüli száma. Míg sok oszlopkaktusznál viszonylag kevés, jól elkülönülő bordát látunk, ennél a fajnál általában 22–36 borda figyelhető meg. A legidősebb vadon élő példányokon akár 50 bordát is megszámolhatunk. A bordák élesek, az areolák pedig sűrűn helyezkednek el rajtuk, így a növény szárának felszíne jellegzetes, finoman tagolt megjelenésű.

Az areolák fiatalon fehér, filcszerű bevonatot viselnek. Belőlük fejlődnek a vékony, sárga tövisek, amelyek száma areolánként általában hét és kilenc között van. A tövisek 1–3 centiméter hosszúra, a szár ivaros, kb. 2–3 m körüli magasságú zónájában akár 7 cm-re is megnőhetnek. Többségük kissé eláll a szártól, a hosszabbak lefelé irányulnak, a hajtás csúcsa közelében viszont a tövisek merevebbek, és inkább felfelé állnak. Az idősebb tövisek kivilágosodnak, a nagyon idős szárrészeken pedig ki is hullhatnak.

A faj természetes elterjedési területe Mexikó, ahol Hidalgo, Guanajuato, Querétaro és San Luis Potosí államokban fordul elő. A típuslelőhely térsége Hidalgo államban, Zimapán környékén található, mintegy 1000 m-es tszf. magasságban.

Élőhelyén nem feltétlenül találunk mély, termékeny talajt. A növény gyakran mészkövön, más kőzeteken kialakult sekély talajokon, sőt talaj nélküli, törme-

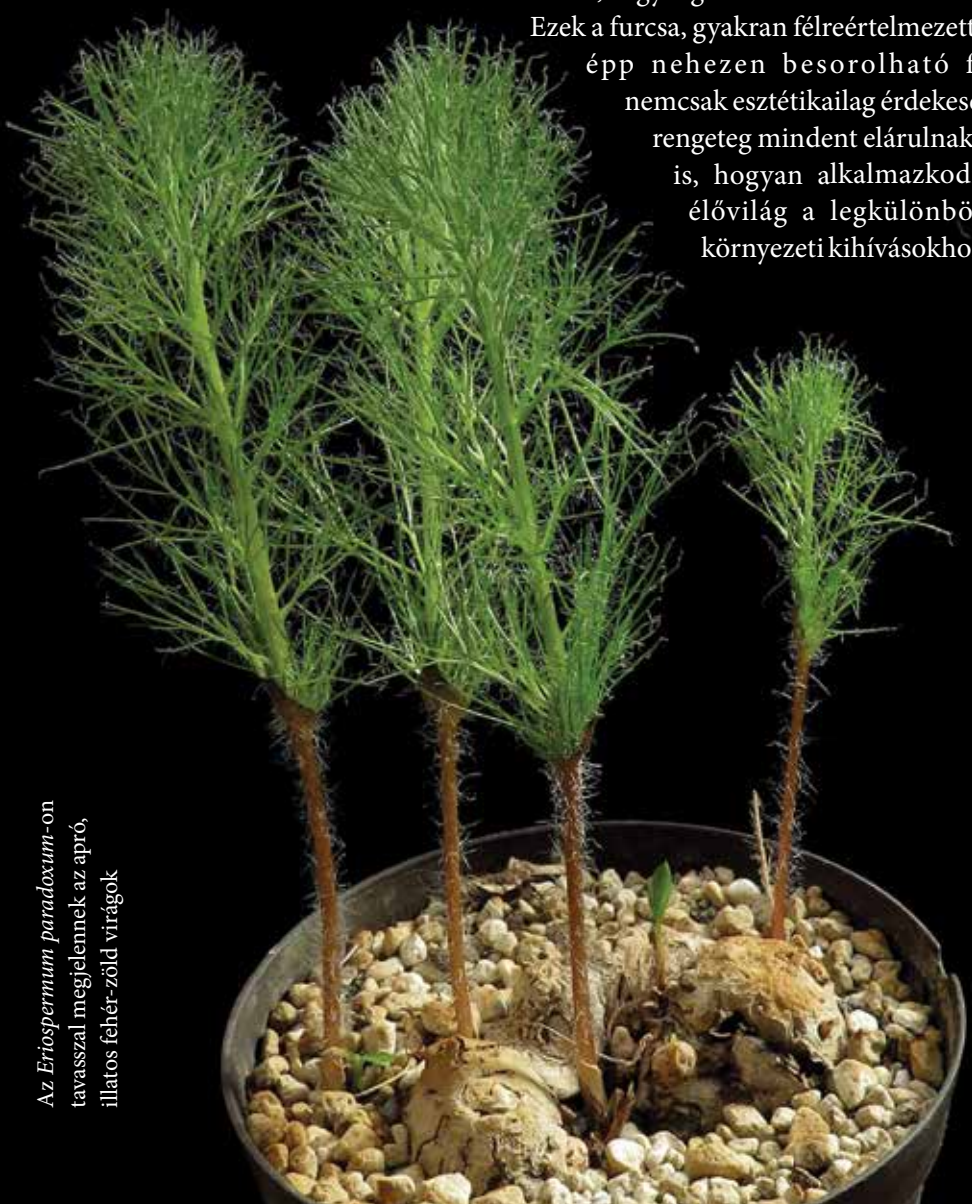
Teljes virágzáskor fotózott *Cephalocereus polylophus* – Fotó: Papp László

Vicces kedvű evolúció
3. rész

A természet fantáziája kifogyhatatlan, ezt már tudjuk. Mégis, újra és újra meglep, mennyire formabontó megoldásokkal áll elő, amikor a túlélésről van szó. A növényvilág különösen gazdag ezekben a meglepetésekben. Van, ami lapított gumóval trükközik, más rothadó hús szagával „hódít", megint más a formáival olyan, mintha egy idegen bolygó botanikai kiállításáról szökött volna meg.

Sorozatunk harmadik részében ismét olyan fajokat mutatunk be, amelyekre igazán illik a sorozat címe: növényeket, amelyeken látszik, hogy az evolúció épp vicces kedvében volt, vagy legalábbis nem félt kísérletezni. Ezek a furcsa, gyakran félreértelmezett vagy épp nehezen besorolható fajok nemcsak esztétikailag érdekesek, de rengeteg mindent elárulnak arról is, hogyan alkalmazkodik az élővilág a legkülönbözőbb környezeti kihívásokhoz.

Az *Eriospermum paradoxum*-on tavasszal megjelennek az apró, illatos fehér-zöld virágok

Magyar Kaktuszgyűjtők Országos Egyesülete

Közlemények

2026/4.

Elnöki köszöntő

Tisztelt Tagtársak!

Ismét gyorsan elszaladt a nyár a rekordmagas hőmérsékleteivel, most pedig már azon gondolkodunk, hogy az időjárást figyelembe véve mikor költöztessük szeretett kaktuszainkat a téli szállásukra, illetve hogyan készítsük fel a télen mindig szűkös növényházainkat a teleltetésre.

Őszi kiállításunk Mexikó ékszereiről szólt, ahol valóban szép és színvonalas gyűjteményeket láthattunk a még nyarat idéző Füvészkertben. Az Anisits-vándorserleg idén megérdemelten Varga István mexikói gyűjteményéhez került, amihez ezúton is szívből gratulálunk!

A rendezvény látogatottsága rekordot döntött az eddigi őszi kiállítások viszonylatában: a szombat-vasárnapi két nap alatt mintegy 3000 fő látogatott el a Füvészkertbe. A nyitónap, a péntek az egész napos esőzés miatt még meglehetősen gyengén sikerült, a hétvége viszont meghozta a napsütést és vele együtt a sok érdeklődőt is.

Az öröm mellett sajnos akadtak kisebb technikai nehézségeink, amelyeket tavaszra mindenképpen megoldunk. Ilyen volt például a bankkártyás fizetés hiánya: mivel csak papíralapú nyugtát tudtunk kiállítani, szinte egész nap hosszú sorok álltak a bejáratnál. Természetesen megértettük látogatóink türelmetlenségét, és próbáltuk a lehető legpozitívabban kezelni a helyzetet, ám így is adódtak kellemetlen szituációk.

Az árusítók számára a kertben való közlekedésre vonatkozóan egy új szabályzatot fogunk megfogalmazni, ugyanis egyesek a gépkocsijaikkal folyamatosan akadályozták a kiállítás építésének és bontásának ütemes munkálatait.

Ezúton is szeretném megköszönni minden kiállító tagtársunk hozzájárulását a sikeres rendezvényhez. Bízom benne, hogy mindannyiótokkal találkozunk a decemberi Kaktuszos Karácsonyunkon!

Horváth Ferenc elnök

Svoboda polikarbonátházában, Pardubice 2026

kaktuszgyujtok.hu